

ZVONIMIR BALOG – IZ KNJIGE *ŽIVOT* (koja je još u rukopisu i priprema se za tisak), iz poglavlja o njegovim učiteljskim danima u rodnom selu Sv. Petru Čvrstecu

Moj prvi zadatak bio je svidjeti se djeci. Znao sam, uspijem li u tome, uspjeh ću i u svemu drugome. Nastavni sat, predavanje, nisam doživljavao kao posao, nego kao ljubavni sastanak, kao udvaranje. A što je logičnije negoli da se na rendesu simpatiju uzme za ruku? Držanje za ruku uveo sam kao predsast, kao šlagvort, kao uvertiru. Kada sam rekao da ćemo se uzeti za ruku i šutjeti, cijeli se razred nasmijao i stali su se međusobno pogledavati. Za domaći uradak svatko je trebao uzeti za ruku baku, sestricu ili mamu i s njom tri puta, ništa ne govoreći, prošetati oko kuće. Selo je reagiralo slično kao i učenici – smješkali su se, ali nisu rogozorili. Dapače, roditelji su to činili sa zadovoljstvom. Šetnja s djetetom s kojim se držalo za ruku bila im je jednostavnija negoli da im pomažu pisati zadatke i objašnjavati zadatke koji im ni samima nisu bili jasni.

Osim što su se učenici držali za ruke u razredu, držanje za ruke provodili smo i u prirodi, na izletima i slično. I ja sam ravnopravno sudjelovao.

„Znate moje ime“, rekao sam, „jer sam ovdje rođen, vršnjak sam vaših roditelja. S nekima od njih polazio sam nastavu u ovoj školi u istoj zgradi. Gledali smo kroz ove iste prozore, jedva čekali da izađemo na školsko dvorište. Ono nam je bilo draže jer je tamo bilo igralište. A ja bih želio i da ova učionica postane igralište. To se može ostvariti samo ako ćemo voljeti ono što ćemo ovdje raditi. Ako ćemo raditi s ljubavlju, rad će nam postati igra, ništa nam neće biti teško ni nedostižno.“

Zatim sam najavio početak rada. Dao sam im do znanja da pored predmeta koje ću predavati (hrvatski, njemački, likovni, poznavanje prirode i društva, što je zapravo prirodopis, i povijest) uvodim i neke predmete koji ne postoje ni u jednoj školi, ni u jednoj zemlji i koji nikad nisu postojali. Jedan od njih se zove *šutnja*. Od ovoga predmeta, rekao sam, mogli bi imati jednako koristi kao i od stranih jezika.

Pogledali su se razvlačeći usta, slijegali su ramenima. Ništa im nije bilo jasno.

„Vidim da tražite odgovor“, rekao sam. „Dobit ćete ga kad dođe vrijeme. A sad, molim, zarigajte frnjokla i tišina! Bez smiješka i bez okretanja. Od sada pa narednih četrdeset i pet minuta. Prepisivanje tuđe šutnje nije dozvoljeno!“

Najavu da će imati sat ne matematike, ne gramatike, ne kemije... već sat *šutnje*, za koju ne trebaju nikakve knjige, nikakva pomagala, nikakve pripreme, doživjeli su kao pravi

pravcati, dakako, ugodan šok. Roditelji su u tome vidjeli dobar znak jer šutnja je u tradiciji vjekovna njihovog naroda. Ako će im djeca u školi šutjeti, ako će šutnja biti nastavno gradivo, znači da će takve biti i domaće zadaće. Na njih neće, mislili su, morati trošiti vrijeme i šutnja neće biti na štetu posla. Jer šutjeti derle može i kada čisti štalu i kada timari marvu i kada okopava kukuruz i kad grablja i prevrće otavu.

Podsmijeh na licima učenika govorio je da šutnja nije posve uspjela. O neuspjehu šutnje svjedočilo je njihovo šaranje očima. I udaranje laktom u rebra. Inzistirao sam da se šuti kao šuma zimi kada nema ni daška vjetra, da se šuti kao neoplođeno jaje, kao kamen koji je zanijemio odmah nakon rođenja kad je vidio svoju sliku.

Uveo sam sat *šutnje* da bismo slušali kako vrijeme prolazi, kako se svijet, koji nije dovršen, stvara, kako se stvari namještaju, kako pucketaju, kako škripi građa univerzuma. Slušali smo kako tvorac brusi i glača oblutke. Slušali smo kako se voda pretvara u krv, kako krv ponovno postaje voda. Slušajući tišinu, vraćali smo se početku vremena, prapočetku prvih organizama. Pjevali smo još neispjevane pjesme, širom zatvorenih očiju.

I *strah* mi se učinio kao jedna od dobrih tema. Srastao je sa životom, sa svim njegovim slojevima, ušao je u kožu, u kosti. Strah je zaštitnik života, stražari na njegovu rubu i dojavljuje kada vidi ili samo sluti opasnost. Strah je tipičan za sve živo. Uzročnici straha razasuti su u prostoru, ali se kriju i u nama. Strašimo se svoje slike, svojih očiju, svoga disanja, kucanja srca. Strašimo se svojih snova, svojih misli, prošlosti, budućnosti. Strašimo se poznatoga, a još više nepoznatog. Strašimo se susjeda. Strašimo se da ćemo utonuti u zemlju, da će nam oslabiti sila teže i da ćemo pasti na zvijezde.

Na temu *Čega se bojim?* učenici su pisali: *Ja se bojim da će krava zvrgnuti i roditi mrtvo tele. Ja se bojim da će mi mama umrijeti. Ja se bojim da će mi kuća izgorjeti. Moja se baka boji zaspati jer da se više neće probuditi. Ja se bojim da će se tata napiti, da će slupati tanjure, razbiti prozor, da će mami izbiti zube. Ja se bojim da mi sat neće zvoniti i da ću zakasniti u školu. Ja se bojim da ću imati veliki nos ko i moja strina Pikić koju zovu vještica. Ja se bojim da će me kobila ritnuti dok f kmici nosim sijeno. Ja se bojim, jer spavam na slami, da će mi kukac ući u uho. Ja se bojim da neću znati skuhati sarmu i da će me muž ostaviti. Ja se bojim zaspati kraj svinje da mi ne odgrize vuvo. Ja se bojim gledati v zdenec jer je nutri moja slika. Moja se mama boji da bu neko za obedom ostal gladen. Baka se boji*

da ne bu mogla završiti šal, da bu joj ponestalo vune. Moj se tatek boji da ne bu mogel spojiti kraj s krajem.

„A sad da vidimo kako stojite s *fućkanjem*“, započeo sam jedan sat. „Sat i predmet koji slijedi zvat će se *Fućka se meni*.“

Razred se ponovno pretvorio u petardu. Praskali su od smijeha.

„Ne, gospodo djeco, nismo rekli da ćemo se smijati, nego da ćemo fućkati. Smijanje je na rasporedu sutra.“

„Fućkati?“ nisu mogli vjerovati.

„Da, fućkati. Fućkanje je u životu jednako važno kao i govor. Poznavanje fućkanja će vam u životu naročito dobro doći u sporazumijevanju sa psom. Moglo bi se za džukelu reći da se služi s četiri jezika. Milicijski pas s pet. Služi se s barem tri jezika više negoli njegov gazda. Razumije hrvatski. Razumije jezik gesti, mahanje rukama. Čita izraz lica. Pas razumije i škrgutanja zubima i novokomponirani milicijski jezik koji se sastoji od nabiranja čela, mrštenja i psovki. Kad milicioner kaže psu da ga šalje u materinu, pas to prevodi kao ljutnju. Pas razumije fućkarski. I perfektno govori, dakako, i pasji, to jest lajavski. Tim jezicima služi se i tehnička inteligencija i većina političara.

Fućkanje je i govor zaljubljenih. Ukoliko svojoj simpatiji želiš dati do znanja da bi ju želio vidjeti, pod prozorom ćeš joj zafućkati i skočiti za svaki slučaj u prvo grmlje jer umjesto simpatije iz kuće bi mogao izletjeti nabrušeni matorac sa štapom. Tome se redovito možeš nadati ukoliko si svojim fućkanjem fosilima prekinuo san.“

Digao sam ruke kao da se namjeravam predati klincima. Gledajući me u ruke, umirili su se. Nisu me htjeli zarobiti jer sam već ionako bio njihov. Rukama sam potom malo zatitrao kao dirigent koji daje orkestru do znanja da budu spremni.

„Idemo – tri, četiri, sad!“

(Za 3. Dan Zvonimira Baloga (30. 5. 2017.) priredila Lada Žigo Španić)